

Verksamhetsberättelse 2023

Överförmyndarnämnden

Innehåll

Innehåll

Nämndansvarig tjänstepersons bedömning och analys	3
Analys av verksamhetens resultat, ekonomi och personal.....	3
Förväntad utveckling	4
Ekonomi	5
Nämndens verksamheter, nettokostnader bokslut 2023 jämfört med bokslut 2022.....	5
Nämndens intäkter och kostnader 2023 jämfört med 2022.....	5
Ekonomiska tabeller	6
Uppföljning av mål och inriktning	8
Målredovisning	8
Strategiska utvecklingsuppdrag.....	9
Uppföljning av nämndens verksamhet	9
Volymtal och nämndindikatorer.....	10
Volymutveckling.....	10
Nämndindikatorer	11
Politiska styrdokument som nämnden har aktualitetsprövat.....	12

Övriga bilagor

- Bilaga 2 Internkontrollrapport
- Bilaga 3 Uppföljning av förvaltningens verksamhetsplan

Nämndens uppdrag

Överförmyndarnämndens uppdrag är att se till att frivilliga personer som utsetts av tingsrätten att vara god man, förvaltare eller förordnad förmyndare sköter sina uppdrag för de huvudmän som inte själva kan tillvarata sina rättigheter. Även föräldrar kan stå under Överförmyndarnämndens tillsyn i de fall omyndiga barn har stora förmögenheter eller tar del i större rättshandlingar. Verksamheten är obligatorisk i alla kommuner och tillhör sektor välfärd och socialpolitik i Linköpings kommun. I reglementet anges att verksamheten styrs av de till området hörande lagar förordningar och föreskrifter, så som föräldrabalk, förmyndarskapsförordning, ärvdabalk, äktenskapsbalk, lag om god man för ensamkommande barn m.fl.

Utöver tillsynen bistår nämnden tingsrätten i utredningar inför beslut om godmanskap eller förvaltarskap samt rekryterar och utbildar nya gode män och förvaltare. Under pågående uppdrag måste gode män och förvaltare inhämta Överförmyndarnämndens samtycke vid olika rättshandlingar så som uttag från spärrade konton, arvskiften, fastighetsförsäljningar med mera. Överförmyndarnämnden fattar också beslut om arvode beroende på uppdragets karaktär och tar ställning till i vilken mån huvudmannen utifrån lagstiftningen själv ska stå för kostnaden eller om kommunen ska träda in.

Nämndansvarig tjänstepersons bedömning och analys

Verksamhetsberättelsen är en uppföljning av Överförmyndarnämndens samlade verksamhet för 2023 utifrån bland annat reglemente, internbudget och förvaltningens verksamhetsplan. Utifrån uppföljningen och revisionsberättelserna för nämnder och styrelser prövar kommunfullmäktige frågan om ansvarsfrihet i styrelser och nämnder. Genom en uppföljning utifrån mål och resultat kan slutsatser dras för att ta fram planer och aktiviteter för fortsatt utveckling. Syftet med uppföljning är att säkerställa att verksamhetens resurser används till det som avsetts, få god ekonomisk kontroll och att säkerställa att verksamheten bedrivs inom tilldelade ramar och i linje med målen för god ekonomisk hushållning.

Analys av verksamhetens resultat, ekonomi och personal

Överförmyndarnämnden har haft som mål att under 2023 att sprida kunskap om verksamhetsområdet, säkerställa en stabil kompetensförsörjning av ställföreträdare samt genomföra ett rättssäkert och effektivt tillsynsarbete med en ökad grad av digitalisering.

Inför 2023 fanns en förväntan på att digitalisering av handlägningsprocessen skulle bidra med en ökad effektivitet och möjlighet till nya statistikuttag som underlag för analys och planering. Införandet har försenats vilket i sin tur medfört att förutom att processen tagit mer tid i anspråk från verksamheten har även utvecklingsarbete, statistikuttag och analysunderlag försenats. Påverkan på verksamheten kommer att märkas både innevarande och kommande år.

Sammantaget har nämndens mål bara delvis uppnåtts och andra har inte gått att följa under året.

Stor omsättning i personalgruppen har påverkat enhetens förmåga att hantera delar av kärnuppdraget, vilket bidragit till att bland annat årsräkningar inte hanteras fullt ut under året.

Överförmyndarnämnden har ett ekonomiskt underskott för året, dels utifrån kraftigt ökat prisbasbelopp men även till följd av ny hantering av arvodeutbetalningar. En utmaning som varit känd under hela året. Underskottet blev dock något mindre än förväntat då huvudmännens betalningsförmåga ökat.

Rekrytering av nya ställföreträdare har fortsatt varit ett fokusområde, men för att avhjälpa bristen av ideella gode män har även processen och utvecklingen av arbetet med professionella ställföreträdare fortsatt.

Händelser av väsentlig betydelse

Omsättningen i personalgruppen har varit hög under året och rekrytering av ny chef har skett vilket sammantaget har bidragit till utmaningar i verksamheten och medfört en hög arbetsbelastning för erfarna medarbetare.

Arbetet med nytt verksamhetssystem har försenats och inte fått de effekter som var förväntade under året. Arbetet fortsätter och kommer vara implementerat under kommande år.

Ärendetalen har fortsatt öka, och bedöms så fortsätta under kommande år utifrån bedömd demografiutveckling i samhället.

Ekonomi, belopp i tkr

Ekonomi	Bokslut 2023	Budget 2023	Avvikelse	Bokslut 2022
Verksamhetens nettokostnader	20 039	18 931	-1 108	16 442
Varav kostnader	30 680	27 581	-3 099	24 929
Varav intäkter	-10 641	-8 650	1 991	-8 487
Investeringar, netto	0	0	0	0

Kommentar

Överförmyndarnämnden redovisar ett underskott på 1 108 tkr vid bokslutet. Underskottet förklaras främst av en redovisningsteknisk förändring som genomförs på grund av de ändrade

utbetalningsrutinerna för arvoden till gode män. Utöver det har även personalkostnaderna på Överförmyndarenheten varit högre än budgeterat. Även arvoden för gode män till ensamkommande barn och förtröendevalda har varit högre än budgeterat. Kostnaderna för implementeringen av det nya verksamhetssystemet vart däremot lägre än budgeterat.

Förväntad utveckling

Överförmyndarnämndens redovisade underskott väntas inte vara kvar under 2024. Detta då en stor del av förklaringen låg i den förändrade utbetalningsrutinen för arvoden som enbart ska påverka 2023. Trots detta förväntas 2024 bli ett svårt år ekonomiskt ändå, prisbasbeloppet har höjts kraftigt två år i följd vilket har lett till att övriga verksamhetskostnader har fått fördelas om för att täcka de ökade arvodeskostnaderna. Detta, i kombination med den stora personalomsättningen på enheten, gör att det finns stora ekonomiska utmaningar för Överförmyndarnämnden. Vissa aktiviteter och insatser har fått stå tillbaka.

En sak som har underlättat utvecklingen med ökade arvodeskostnader är att huvudmännens betalningsförmåga har ökat kraftigt de senaste åren. I och med detta har påverkan av de ökade arvodena dämpats, om detta visar sig vara en ihållande trend ökar Överförmyndarnämndens möjligheter att hantera de övriga ökande kostnaderna.

Den demografiska utmaningen som alla kommuner står inför där andelen invånare över 80 år enligt prognosen kraftigt kommer öka fram till 2034 ställer även större krav på verksamheten då detta är en målgrupp som i större grad än befolkningen i sin helhet kan komma att behöva ställföreträdare. Dessutom ökar kraven i samhället som gör att fler och andra målgrupper också har behov av ställföreträdare.

Behovet av nya ställföreträdare är fortsatt stort både utifrån den ökade mängd av huvudmän men även då flera ställföreträdare börjar komma upp i den ålder att de behöver avsluta sina uppdrag.

Utvecklingen över tid är att fler uppdrag kräver en professionell ställföreträdare.

Överförmyndarnämnden har fattat beslut om att huvudmännen inte ska betala mer än vad en ideell ställföreträdare skulle kostat vilket gör att mellanskillnaden bekostas av nämnden och den totala kostnaden kommer därmed att fortsätta öka även kommande år.

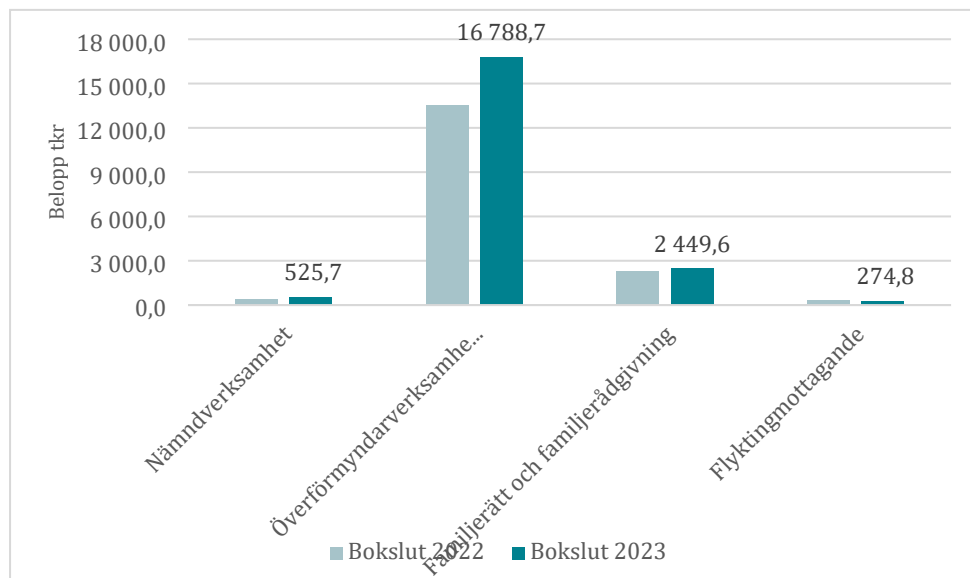
Fortsatt utveckling av de digitala verktygen och implementering av verksamhetssystem behöver ske under kommande år för att ha en verksamhet som är attraktiv både för medarbetare och medborgare.

Under kommande år fortsätter Överförmyndarenheten att bevaka hur de förslag som lagts fram i utredningen "Gode män – en översyn", SOU 2021:36, kommer att förändra uppdrag och förutsättningar för landets överförmyndare.

Möjlighet med framtidsfullmakt har funnits sedan 2017. Verksamheten ser ännu ingen effekt i form av minskat ärendeflöde till följd av framtidsfullmakter. Däremot har det skett ett ökat inflöde av frågor. Det finns även ett behov av att utarbeta rutiner för hantering kopplat till det tillsynsansvar som faller på nämnden enligt gällande lag.

Ekonomi

Nämndens verksamheter, nettokostnader bokslut 2023 jämfört med bokslut 2022

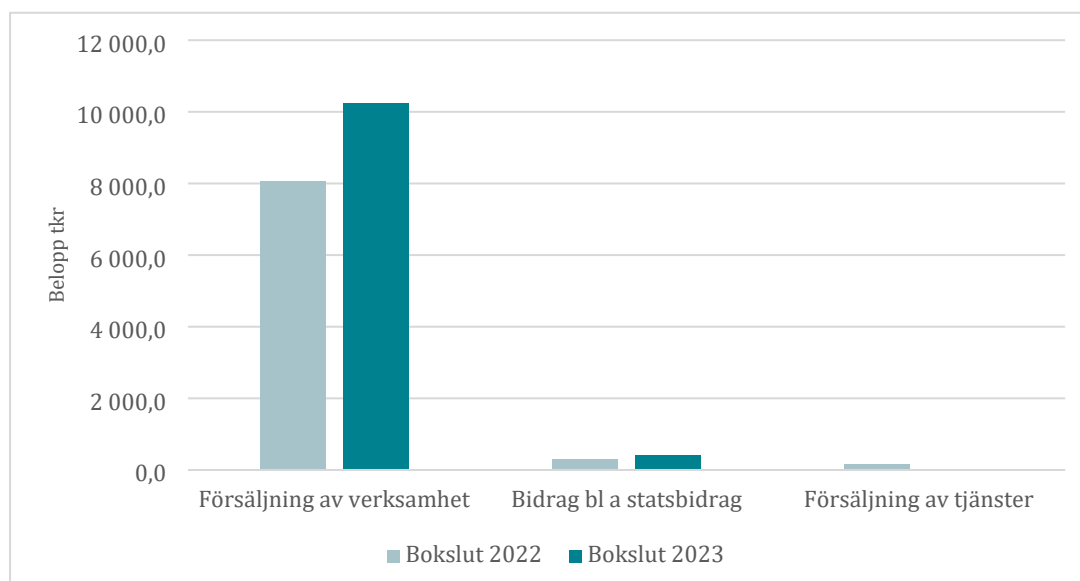

Analys och kommentar

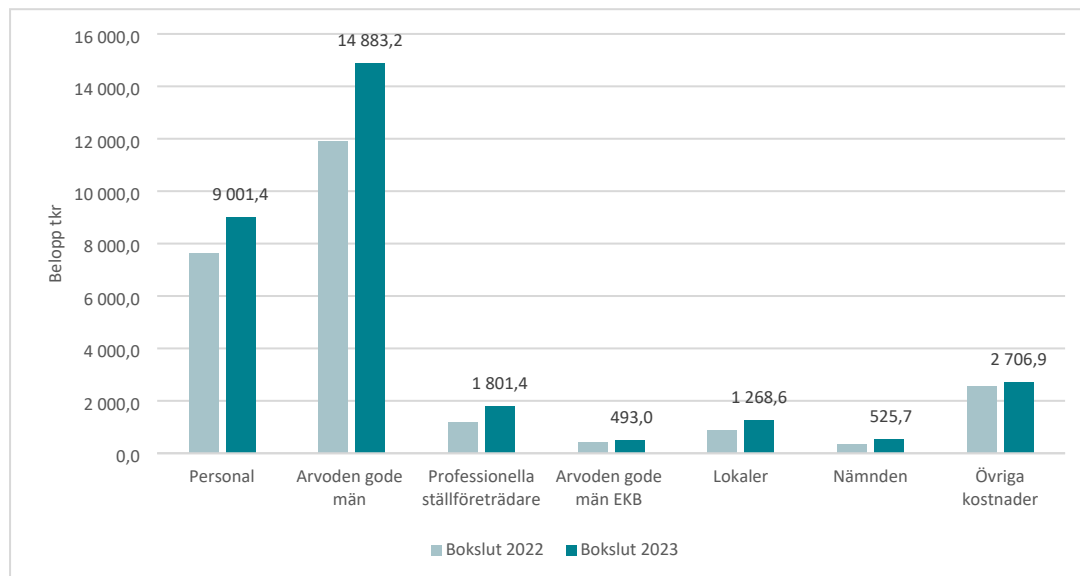
I diagrammet ovan går att utläsa att Överförmyndarnämndens ökade kostnader under 2023 kan härledas till verksamhetsområdet Överförmyndarverksamhet. Även verksamhetsområdet Nämndverksamhet har ökat mycket procentuellt. För de två övriga verksamhetsområdena har inte nettokostnaden förändrats i samma utsträckning jämfört med 2022.

Nämndens intäkter och kostnader 2023 jämfört med 2022

Intäkter

Kostnader

Analys och kommentar

Överförmyndarnämnden har haft en stor ökning av både kostnader och intäkter jämfört med 2022. Den största ökningen kan härledas till arvodeskostnaderna som dels ökat på grund av det kraftigt höjda prisbasbeloppet men en del av förklaringen ligger också i den redovisningstekniska förändringen som genomfördes vid bokslutet. De ökade intäkterna förklaras av att huvudmännens betalningsförmåga har varit fortsatt hög och tack vare detta har de kunnat finansiera arvodeskostnaderna för sina gode män. En annan post som ökat jämfört med föregående år är personalkostnaderna. Det förklaras dels av en organisationsförändring som genomfördes under januari 2023 där enheten fick in en ny utredningsspecialist. Sedan har det varit behov av en extra utredningssekreterare under sommaren och hösten för att klara av nämndens basuppdrag.

Ekonomiska tabeller

Resultat 2023

Verksamhet	Bokslut 2023	Budget 2023	Avvikelse	Bokslut 2022
Nämndverksamhet	526	390	-136	359
Överförmyndarverksamhet	16 789	16 057	-731	13 748
Familjerätt och familjerådgivning	2 450	2 360	-90	2 051
Flyktningmottagande	275	124	-151	284
Summa nettokostnader, tkr	20 039	18 931	-1 108	16 442
<i>varav kostnader</i>	<i>30 680</i>	<i>27 581</i>	<i>-3 099</i>	<i>24 929</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>-10 641</i>	<i>-8 650</i>	<i>1 991</i>	<i>-8 487</i>

Analys och kommentar

Överförmyndarnämnden redovisar vid bokslutet 2023 ett underskott på 1 108 tkr (5,9 %). Underskottet är lägre än vad som prognostiserades i november, detta förklaras av att intäkterna som kom in från huvudmännen i december var högre än väntat.

Området **nämndverksamhet** innefattar kostnader för politikerarvoden, sammanträdeskostnader och andra omkostnader som rör de förtroendevalda. Området redovisar i år ett underskott på 136 tkr. Underskottet förklaras av att då budgeten anpassades efter förra mandatperiodens förtroendevalda. Den nämnd som tillträdde i januari 2023 har fler förvärvsarbetande representanter och därför högre kostnader för förlorad arbetsinkomst.

Under området **överförmyndarverksamhet** finns majoriteten av nämndens kostnader. Området täcker arvodeskostnader för gode män, rekryterings- och administrationskostnader för gode män och huvuddelen av kostnaderna för Överförmyndarenheten. Området redovisar ett underskott på 731 tkr. Orsakerna till underskottet har två huvudsakliga förklaringar vilka är förändrad utbetalningsrutin för arvoden samt personalkostnader.

- Den förändrade utbetalningsrutinen innebär att en större del av arvodet gällande 2023 betalas ut retroaktivt under 2024. Därför bokas en summa upp vid bokslutet för att samtliga arvodeskostnader gällande 2023 ska redovisas på rätt år. Tidigare har det betalats ut en mindre summa retroaktivt som inte har bokats upp vid bokslutet. Förändringen innebär att Överförmyndarnämnden 2023 redovisar samtliga arvodeskostnader för 2023 samt en mindre del gällande 2022 vilket orsakar en del av områdets underskott.
- Överförmyndarenheten har haft stor personalomsättning under de senaste två åren samt deltidssjukskrivningar under våren. För att kunna uppfylla lagkraven kring granskningstider för årsräkningar behövdes det anställas en extra resurs utanför budget.

Att nämnden redovisar kostnader under området **familjerätt och familjerådgivning** beror på att kostnader för ställföreträdare för minderåriga ska redovisas där. I Linköpings kommun är det knappt några ställföreträdare som tar ut arvode för detta och därför består kostnaderna av rekryterings- och administrationskostnader samt en viss del av Överförmyndarenhetens kostnader. Området redovisar ett underskott på 90 tkr. Utfallet förklaras främst av Överförmyndarenhetens personalkostnader som förklarats närmare tidigare i avsnittet.

Området **Flyktningmottagande** innefattar arvoden och övriga kostnader som rör gode män för EKB. Området redovisar ett underskott på 151 tkr vid bokslutet. Nämnden har aldrig fått medel tilldelade för området och brukar därför redovisa ett underskott. Den vanligaste orsaken till detta rör de uppdrag för ensamkommande barn som placerats i kommunen av sin ankomstkommun. Ibland upprättas avtal med ankomstkommunen om kostnadsersättning och andra gånger uteblir det. De gånger det uteblir uppstår ett underskott för Linköpings kommun och det är vad som orsakade underskottet 2023.

Uppföljning av mål och inriktning

Målredovisning

I detta avsnitt redovisas nämndens målavstämning som även framgår under avsnittet "Samlad bedömning och analys av ekonomi, verksamhet och personal". Måluppfyllelsen grundas på en sammanvägd bedömning utifrån resultat, förvaltningens verksamhetsplan, nämndindikatorer och andra genomförda eller planerade aktiviteter.

Målområde Medborgare

Nämndmål 1: **Rättssäker tillsynsverksamhet**

Uppnås delvis

Nämndmålet bedöms uppnås delvis under året. Bedömningen baseras på att introduktion av ny personal kräver erfarna utredningssekreterares tid, vilket leder till längre handläggningstider. Kvalité och rättssäkerhet bedöms kunna fortgå, men tidsaspekten som anges i målet om att kunna agera snabbt kan inte alltid uppnås. Nedan anges ett urval det resultat som bidragit till utveckling inom nämndmålet och det kommunövergripande målet om välfärdstjänster med hög kvalité, tillgänglighet och individen i centrum.

- Enhetens specialister har genomfört olika kompetensutvecklingsinsatser på enheten, till exempel tematräff kring hantering av inkomna synpunkter och klagomål.
- Fokusområde för årets granskning handlar om att huvudmannen ska ha fått sin rätt tillgodosedd gällande sökta bidrag. Arbete med att följa upp detta pågår.
- En kontinuitetsplanering för enhetens funktioner och medarbetare finns framtagna för att fungera vid kortare och längre frånvaro. Ett arbete som kommer fortgå under 2024.

Nämndmål 2: **Hållbara ställföreträdarskap med god kompetens**

Uppnås delvis

Nämndmålet bedöms delvis uppnås. Bedömningen baseras på att flera aktiviteter planeras så som utbildning och rekryteringsaktiviteter. Rekrytering är dock fortsatt en utmaning och tiden som ställföreträdare som önskar bli utbytt får vänta varierar utifrån tillgång på efterträdare. Nedan anges ett urval av resultat som bidragit till utveckling inom nämndmålet och det kommunövergripande målet välfärdstjänster med hög kvalité, tillgänglighet och individen i centrum:

- Samarbetet med Frivilligcentrum har intensifierats och beräknas ge effekt i samordningsvinster och idéutbyte.
- Mer riktade resurser till rekryteringsarbetet förväntas ge effekt i fler ideella ställföreträdare
- Uppdraget till den kommunala utföraren gällande professionella ställföreträdare har fortsatt utvecklats under året och gett viss lättnad i verksamheten.

Målområde Verksamhet

Nämndmål 3: **Effektiv kommunikation**

Ej uppnått

Nämndmålet är inte uppnått under året. Bedömningen baseras på att införandet av nytt verksamhetssystem dröjt och att det därmed framför allt kommer att vara fokus på intern digitalisering under hösten och rikta sig mer utåt under våren 2024. Nedan anges ett urval av resultat som bidragit till utveckling inom nämndmålet och det kommunövergripande målet med effektiv verksamhet.

- Utbildning har genomförts för enheten i och med införande av nytt verksamhetssystem
- En mindre grupp ställföreträdare kommer att vara pilotgrupp och pröva det nya systemet inför en bredare lansering.
- Rutiner för handläggningen finns framtagna och en god grund finns att arbeta vidare med för att ytterligare utveckla handlägningsprocesser och kvalitet.

Strategiska utvecklingsuppdrag

Kommunfullmäktige gav i Budget 2023 med plan för 2024-2028 strategiska utvecklingsuppdrag till nämnderna. Åtgärder i enlighet med uppdragen har inarbetats i nämndens internbudget som redovisats till kommunfullmäktige i april 2023 (KF 2023-04-25 154) och till kommunstyrelsen i april (2023-05-09, KS §148). I tabellen nedan redovisas aktuell status för strategiska utvecklingsuppdrag riktade till nämnden. Ej genomförda strategiska utvecklingsuppdrag överförs till 2024 för genomförande.

Kommungemensamma	Kommentar
1. Samtliga nämnder ska fortsätta arbetet med kommunens totalförsvarsplanering och kommunens krigsorganisation.	Pågår
2. Samtliga nämnder ska öka användandet av digitaliseringens möjligheter för förbättrad service till medborgare samt fortsatt verksamhetsutveckling och effektivisering.	Pågår

Uppföljning av nämndens verksamhet

Internkontroll

Internkontrollarbetet har under våren innehållit introduktion i ämnet för nämndens nya ledamöter samt val av två egna internkontrollanter som tillsammans med Överförmyndarenheten granskar internkontrollmomenten

- En utvärdering av professionella ställföreträdare har genomförts i samarbete med den kommunala utföraren (Leanlink) under året och fortsatt arbete kommer ske under 2024. Kontrollmomentet visar god efterlevnad av rutiner.
- Kontroller i belastningsregister, socialregister och hos kronofogden har genomförts under kvartal fyra. Resultat av granskningen kommer leda till vidare arbete under 2024.
- Uppföljning av månatlig utbetalning har inte kunnat genomföras på grund av verksamhetssystemets införande skjutits fram. Kontrollmomentet bedöms inte kunna genomföras under innevarande år utan tas med till nästa års internkontrollplan.
- Fördröjning under handläggningsprocessen kan innebära en risk för att huvudmannens behov inte tillgodoses. Sammantaget visar granskningen att de långa ledtiderna i allt väsentligt beror på svårigheter i rekrytering samt inhämtande av fullgott beslutsunderlag. Rutiner kring de delmoment som hanteras på Överförmyndarenheten sker i de flesta fall utan fördröjning.

Objektsplan (IT-styrning)

Införandet av nytt verksamhetssystem var ett fokusområde för 2023. Där målsättningen var att göra en uppgradering i slutet av året med en plan för att införa e-arkiv och digital brevlåda. Till följd av förseningar har detta arbete inte gått enligt plan, utan kommer fullföljas under 2024. Vissa av befintliga e-tjänster kommer att behållas då det nya verksamhetssystemet ännu inte erbjuder dessa tjänster.

Aktualitetsprövning av politiska styrdokument

För förteckning av politiska styrdokument samt slutsats av aktualitetsprövning se rubrik "Politiska styrdokument som nämnden har aktualitetsprövat".

Överförmyndarnämndens delegationsordning har reviderats vid nämndens sammanträde 2023-08-23, § 57.

Volymtal och nämndindikatorer

Senast tillgängligt utfall redovisas för volymtal och nämndens nämndindikatorer. All individbaserad statistik skall vara uppdelad efter kön om det inte finns särskilda skäl mot detta.

Volymutveckling

Basuppdrag (volymmått)	2019	2020	2021	2022	2023
Godmanskap enl. kapitel 11 § 1 – § 4 i föräldrabalken	902	945	989	1 011	1 042
Förvalterskap enligt kapitel 11 § 7 i föräldrabalken	118	109	109	108	132
Förmynderskap (legala och förordnade förmyndare)	505	534	535	547	571
Godmanskap enligt Lag om ensamkommande barn	28	10	12	22	13
Ärenden under avslutande	33	41	51	43	73
Totalt antal ärenden	1 604	1 652	1 702	1 738	1 838
Antal ställföreträdare (god man, förvaltare)	544	537	543	545	561
Antal förordnade förmyndare	i.u.	48	50	51	49
Totalt antal ställföreträdare	544	585	593	596	610

Kommentar

Antalet godmanskap för ensamkommande barn har en vikande trend. Övriga ärendekategorier ökar och den prognos som tidigare angetts har överskridits. Gruppen förmynderskap fluktuerar utifrån barnkullarnas storlek och antalet ärenden under avslutande är stor. Flera arbetsmoment kvarstår när ärenden är under avslutande och tas därför med i statistiken fram till dess de är avslutade.

En viss ökning av antalet ställföreträdare har skett under året. Under året har 158 intresseanmälningar lämnats in varav ungefär hälften är anhörig eller vän till den som är i behov av god man. 144 har bedömts lämpliga. 31 har återkallat sin anmälan. Trots en ökad tillströmning fyller det inte behoven fullt ut eftersom även 106 byten genomförts under perioden.

Nämndindikatorer

Målområde: Medborgare

Kommunövergripande mål: Välfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum

Nämndmål	Mål uppnått	Nämndindikator	2021	2022	2023	Mål-värde
Rättssäker tillsynsverksamhet <i>Skapa förutsättningar att kunna agera snabbt i händelse av att en huvudman inte får det stöd denne behöver</i>	Delvis	Antal inkomna synpunkter och klagomål	33	48	38	60
		Andel ställföreträdare som tagit ställning till fokusområde 2023 inom området bevaka rätt	i.u.	i.u.	85%	80 %
Hållbara ställföreträdarskap med god kompetens <i>God kompetens rekryteras, utbildas och bibehålls till frivilliga uppdrag som god man och förvaltare</i>	Delvis	Antal ställföreträdare som tar del av utbildning	199	250	260*	300
		Svarsfrekvens på enkät till nya ställföreträdare	i.u.	i.u.	i.u.**	75 %
		Genomsnittligt antal dagar för byte då ställföreträdare begärt sig entledigad	i.u.	i.u.	i.u.***	90

* antal som tar del av rekryteringsträffar är ytterligare 85 personer

**ej genomförd

***då verksamhetssystemet inte driftsatts enligt plan finns ej värdet 2023

Målområde: Verksamhet

Kommunövergripande mål: Effektiv organisation med goda resultat

Nämndmål	Mål uppnått	Nämndindikator	2021	2022	2023	Mål-värde
Effektiv kommunikation <i>Med ett nytt verksamhetssystem möjliggörs digital hantering av handlingar i större utsträckning. Handläggningen kan effektiviseras och handläggningstider förkortas. Genom tydlig och klar skriftlig och muntlig kommunikation ökar effektiviteten för både myndighet och ställföreträdare</i>	Nej	Andel ställföreträdare som är aktiva via det nya verksamhetssystemets digitala kanaler	i.u.	i.u.	i.u.***	40 %
		Andel ställföreträdare som uppger att kommunikationen med Överförmyndarenheten är begriplig	i.u.	i.u.	i.u.**	70 %

***då verksamhetssystemet inte driftsatts enligt plan finns ej värdet 2023

**ej genomförd

Politiska styrdokument som nämnden har aktualitetsprövat

Politiskt styrdokument	Slutsats
Delegationsordning	Dokumentet har reviderats 2023-08-23, § 57